

Näringsliv och arbetsmarknad

Näringsliv och arbetsmarknad

Det utbredda intresset för hästar i Sverige medför en stor efterfrågan på varor och tjänster knutna till svensk hästnäring. En hästägare behöver till exempel köpa foder och utrustning, hyra stallplats och anlita hovslagare. All näringsverksamhet som är knuten till hästar får sammantaget en avsevärd betydelse för samhället.

Hästföretagen

Den typiska företagaren inom hästnäringen driver sitt företag som enskild firma. Företagaren har inte sällan utvecklat sitt företag ur sin hobby och driver det på del- eller heltid. En del verksamheter som är knutna till häst drivs i ideella föreningar, främst ridklubbar, samt trav- och galoppsällskap som organiserar trav- och galopptävlingar. Till stor del är de ideella insatserna nödvändiga för att många hästanknutna verksamheter ska kunna bedrivas på dagens nivå. Professionaliseringsgraden varierar alltså mellan olika delar av näringen. Främst är det inom trav- och galoppsporterna som det finns ekonomiska incitament som ger möjlighet till proffsträning av hästar. Inom ridsporten har det tidigare främst varit inom utbildning vid ridskolor som det har funnits underlag för heltidsanställda medarbetare, men efterfrågan på nya typer av tjänster ökar. Det handlar till exempel om utbildning av hästar respektive utbildning av ryttare. Även uppfödare söker i ökad utsträckning samarbete med ryttare/hästutbildare för inridning, utbildning och träning inför årgångstester, premieringar, bruksprov för hingstar och för försäljning av ridhästar. Denna utveckling har lett till att även ridsportsektorn har en marknad för proffsträning. Inom bruksområdet är det främst inom skogskörning och samhällsnära tjänster som underlag finns för hel- eller deltidsarbete.

I projektet ”Hästens lokala betydelse och potential” gjordes en enkätstudie som visade att det i genomsnitt finns lika många kvinnliga som manliga företagare i de deltagande kommunerna. De kvinnliga företagarna ägnar sig i större grad åt utbildning och uppfödning medan männen ägnar sig mer åt foderproduktion och trav. Många av företagarna hade goda kunskaper om hästen. Men hästnäringen har inte bara behov av god kompetens inom områden som har direkt beröring med hästen. Kunskap inom exempelvis ekonomi, juridik, marknadsföring och organisation utgör basen för att på ett framgångsrikt sätt kunna utveckla såväl gamla som nya företag. Satsningar för att öka kunskaperna inom dessa områden kan leda till att ännu fler vågar ta steget från hobbyverksamhet till näringsverksamhet. Men det finns också exempel

på "livsstilsföretagare" som "sadlat om" från andra karriärer. Många av dem är förmodligen duktiga företagare men saknar inte sällan kunskap om och erfarenhet av hästhållning.

Då det typiska hästföretaget är ett litet företag som drivs på hel- eller deltid är bland annat regel- och skattefrågor viktiga. Den flora av regelverk som till exempel ett litet turistföretag måste följa uppfattas många gånger som ett hinder för att företaget ska kunna utvecklas. Skattefrågorna är viktiga för småföretagaren och de kan vara komplicerade och tillämpningen och tolkningen av skattelagstiftningen varierar mellan olika delar av landet. Det gäller framför allt bedömningen av om en hästverksamhet är hobby eller näringsverksamhet. För att näringsverksamhet ska föreligga krävs bland annat att verksamheten drivs med vinstsyfte. Det innebär inte att verksamheten måste visa vinst men att syftet med verksamheten är att den ska visa vinst. Eftersom en nystartad verksamhet kan ha svårt att visa vinst första åren, krävs en genomarbetad affärsplan som bevis för verksamhetens vinstsyfte.

Arbetsvillkor

En del av hästnäringens professionalisering handlar om att åstadkomma en kompetenshöjning inom de olika yrkesområdena. Målet är att säkra en fortsatt god tillväxt vad gäller antal aktiva och ekonomi. I början av 1990-talet fanns bland ridsportens företrädare oro för kompetensnivån, utbildningsstrukturen och det låga samhällsintresset för hästnäringen. Det fanns också en viss misstro mot den befintliga yrkesutbildningen. Mot denna bakgrund tog ridsportens företrädare initiativ till att utarbeta förslag om yrkesprov enligt internationellt mönster. Systemet med yrkesprov är idag etablerat och innebär att det efter avslutad utbildning inom hästhållning eller ridsport finns möjlighet att avlägga ett yrkesprov. Utbildningar som kan ligga till grund för yrkesproven anordnas av riksanslagningarna Wången, Strömsholm och Flyinge samt av naturbruksgymnasierna. Egen lång yrkeserfarenhet kan också räcka för att kunna genomgå ett godkänt yrkesprov.

Proven omfattar främst praktisk färdighet i att utföra de arbetsuppgifter som anges i kompetensbeskrivningen, men även teoretiska prov ingår. Bedömningen görs av erfarna yrkesmän som har rekommenderats av branschorganisationerna och som efter godkänd prövning erhållit examinatorshörighet av Svenska Ridsportförbundet. Antalet genomförda yrkesprov ökar för närvarande.

Största antalet prov avläggs av elever som avslutat sin utbildning vid naturbruksgymnasium med hästutbildning. Yrkesprov finns också för biträdande ridinstruktörer, ridinstruktörer och ridlärare.

Ovanstående yrkeskategorier är främst verksamma vid landets ridskolor och ska besitta såväl stort hästkunnande som pedagogisk kompetens.

Diplomerade unghästutbildare och diplomerade beridare har kompetens att yrkesmässigt utbilda hästar till hög nivå inom ridsportens olika discipliner.

Några exempel på hästrelaterade yrken:

Ridlärare och ridinstruktör

Stallchef

Hästkötare

Beridare/remontryttare (Hästutbildare)

Tränare (trav/galopp, ridsport, western och islandshäst)

Jockey

Körentreprenör inom skogs- och grönyteskötsel

Körlärare

Foderrådgivare

Djurskyddsinspektör

Hästtandläkare

Veterinär

Hovslagare

Alternativbehandlare (kiropraktor, massör)

Uppfödare/Hingsthållare

Hästnäringens yrkesnämnd – HYN

För att ge högre status och bättre arbetsvillkor inom hästnäringen grundade branschen samarbetsorganisationen Hästnäringens yrkesnämnd (HYN). Den är sammansatt av Almega tjänsteföretagen, Idea, Kommunal och hästnäringens organisationer.

HYN ska hjälpa hästnäringen att fastställa yrkeskompetens, yrkesprov och yrkesstatus samt främja en kvalitetsutveckling i gymnasial och annan utbildning med hästinriktning. Utöver det arbetar HYN med godkännande och förmedling av praktikplatser och upprättar kontakter med arbetsmarknads- och utbildningsmyndigheter. HYN besvarar också frågor om yrke, yrkesval och kompetensutveckling.

Den moderna hästnäringen är en motor för den sociala och ekonomiska utvecklingen på landsbygden, enligt jordbruksminister Eskil Erlandsson. Hästverksamheten har blivit viktig för den svenska landsbygdens överlevnad.

Företag som har möjlighet att erbjuda en av HYN godkänd praktikplats ska ha en verksamhet som bedrivs på ett yrkesmässigt sätt, med anställd personal. Före godkännande ska handledare genomgå en av HYN anordnad utbildningsdag. Många av landets utbildningar kräver att de sökande har praktik. Därför är det viktigt att de som arbetar för att vägleda framförallt ungdomar har kännedom om att hästrelaterade yrken har många inriktningar och ställer krav på god utbildning. Här kan kommun och arbetsförmedling medverka till en positiv utveckling genom att arbeta för fler och godkända praktikplatser.

Vad kan kommunen göra?

- *Skapa ett forum, till exempel frukostmöten, där hästföretagarna och kommunens tjänstemän kan samlas för att diskutera gemensamma frågeställningar och problem.*
- *Bjud in hästnäringen till kommunens träffar med övriga näringslivet.*
- *Skapa en kommunal webbsida som listar alla företagare och kontaktpersoner i kommunen, samt informerar om arrangemang, lagar och regler, var man söker tillstånd och EU-stöd med mera.*
- *Stötta företagarna i deras utveckling genom att ta med hästnäringen i samhällsplaneringen.*
- *Ge företagarna tydliga och offentliggjorda regler, så att de törs investera långsiktigt.*
- *Samverka inom kommunen för att sprida kunskap och information om hästnäringen.*
- *Skapa smidigare rutiner och korta handläggningstiderna.*
- *Erbjud anpassade kurser och utbildningar, speciellt inom företagsutveckling, ekonomi och marknadsföring.*
- *Ta med hästföretagen i kommunens marknadsföring.*
- *Ta aktivt del av information och rapporter som ges ut om den svenska hästnäringen och sprid kunskapen vidare till företagarna.*

Fakta och information har hämtats från:

Anders Etander, LRF

Fredrik Rosén, LRF Konsult

Erik Johansson, LRF Konsult

HYN, www.hyn.se

Kartläggning och analys av hästverksamhet i Sverige, 2005, Per Persson, SJV

Hästen i politiken, 2006, NS

Hästnäringens samhällsekonomiska betydelse i Sverige, 2004, Dag Johansson, SLU

Hästens lokala betydelse och potential, 2006, NS

